

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
PERE TORRADES, conseller delegat
CARLES FLO, director general
IVAN GRAU, director financer
ORIOL GALLISSÀ, director comercial
VALENTÍ MARTÍ, director de publicitat
JOAN SERRA, director de producció
LEANDRE BASANTA, cap de distribució
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

UNA ANTOLOGIA DEL POETA EN CATALÀ,
UNA FITA HISTÒRICA PER ALS LECTORS

D. Sam Abrams

Poeta, assagista i traductor

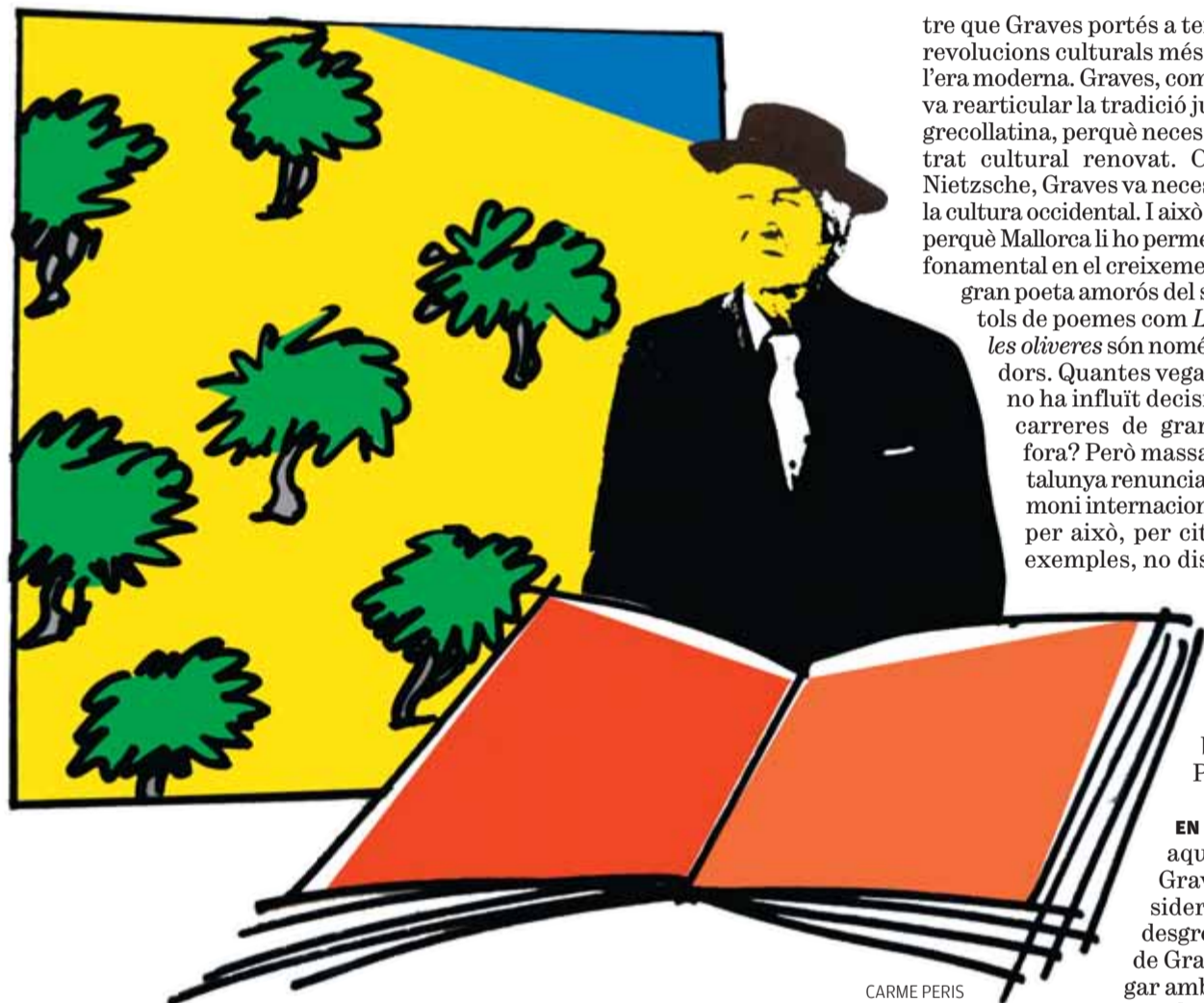
Robert Graves per sempre

Ja el tenim. Finalment tenim Robert Graves en català. Es tracta d'una antologia panoràmica bilingüe, anglès-català, titulada *El país que he escollit*, de 160 poemes dels 1.202 que va escriure el gran poeta anglès al llarg de la seva dilatada carrera entre *Over the brazier* (*Sobre el braser*, 1916) i *Complete poems* (*Obra poètica completa*, 2000). La tria i la versió catalana han anat a cura de Josep M. Jaumà, un gravesià de soca-rel i reincident, sota l'atenta i exigent mirada de Lucía Graves, filla del poeta i escriptora i traductora ella mateixa. I el volum ha estat bellament i rigorosament editada per Edicions del Salobre de Mallorca.

AQUESTA EDICIÓ MARCA UNA AUTÈNTICA fita històrica. I no exagero ni faig broma. És una fita històrica perquè finalment posa a disposició dels lectors catalans la producció lírica d'un dels grans genis poètics del segle XX. Subratllo l'adverbi *finalment* perquè feia literalment anys que es parlava de la importància poètica de la figura de Graves sense que aquest discurs es traduís en fets d'una manera definitiva. De fet, en termes generals, a Catalunya es té una idea excessivament nebulosa de l'extraordinària contribució de Graves a la literatura universal. És cert que existia el ja llegendari comentari de Gabriel Ferrater del 1960: "He provat de fer-me un racó a l'ombra de la branca de poesia anglesa que surt a Thomas Hardy i s'allarga amb Frost, Ransom, Graves, Auden". Era igualment cert que existien antecedents insòlits com *Sis poemes* (1980), publicats a la revista *Cairell* en versió d'Àngel Terron; els 17 poemes de *Síntomes d'amor* (1986) del "padri" de Lucía, Josep M. Palau i Camps; i *D'amor. Trenta poemes* (1991), del mateix Jaumà. Però Graves continuava sent, en definitiva, l'autor de la novel·la històrica *Jo, Claudi* i, a tot estirar, el gran pensador literari i cultural darrera *La deessa blanca*. I poca cosa més.

LA REALITAT DE LA QÜESTIÓ és molt diferent. Sense Robert Graves no podem entendre una de les parcel·les artístiques més importants del segle XX i del desplegament de la modernitat: la poesia. Robert Graves és una baula indispensable en la cadena de la gran poesia moderna del realisme líric que arrenca amb Hardy i passa per Yeats, Frost, Auden, Larkin, Heaney i arriba, ampliada, fins als nostres dies. Per una altra banda, cal constatar que Graves ha influït directament en poetes catalans moderns i contemporanis com Gabriel Ferrater, Joan Margarit, Francesc Parcerisas, Ponç Pons, Àlex Susanna, Jordi Llavina i Jordi Julià. No sempre s'ha entès la modernitat de l'obra de Graves ni s'ha vist la seva extraordinària esfera d'influència. Ara sí que podem.

EN UN LLIBRE DE CRÍTICA LITERÀRIA de l'any 1929 Graves explicava la seva teoria de la

CARME PERIS

modernitat. La modernitat arribaria en dues fases diferenciades. La primera seria una onada de reaccions més aviat extravagants contra el baix to de la poesia de l'època. Aquestes reaccions extravagants incloïen autors com T.S. Eliot i E.E. Cummings, i moviments com l'alta modernitat

"Graves ha influït en poetes catalans moderns i contemporanis com Ferrater, Margarit, Parcerisas, Pons, Susanna, Llavina i Julià. No sempre s'ha entès la modernitat de la seva obra ni s'ha vist la seva gran esfera d'influència"

i les avantguardes. La segona fase seria la recuperació de la tradició poètica central, això sí, sanejada completament per les propostes iconoclastes. Les propostes iconoclastes s'esgotarien, perquè només servien un propòsit terapèutic. Es reprendria la tradició "refrescada", amb més exigència intel·lectual i artística, amb més capacitat creativa i imaginativa. Aquesta era la proposta de Graves: la tradició enriquida i renovada, però una tradició moderna. És molt possible que estiguem entrant, ara mateix, en la segona fase que anuncia Graves. I, en aquest sentit, com va passar al seu moment amb les famoses traduccions de Kavafis de Riba, Ferratè i Solà, aquestes versions de Graves poden servir de gran impuls creatiu en el marc de la literatura catalana actual.

AQUESTA MAGNA ANTOLOGIA DE GRAVES ens permetrà, a més, entendre d'una vegada el paper que Mallorca i Catalunya van jugar en el desenvolupament de la seva obra. Recordem que hi va viure un total de 46 anys entre el 1929 i el 1985, anys absolutament crucials per a la seva obra, anys crucials per a la seva vida personal al costat de Laura Riding i, més tard, el gran amor de la seva vida, Beryl Pritchard. L'entorn humà i físic de Deia va ser un dels estímuls més importants que van perme-

tre que Graves portés a terme una de les revolucions culturals més ambicioses de l'era moderna. Graves, completament sol, va rearticular la tradició judeocristiana i grecollatina, perquè necessitava un substrat cultural renovat. Com Friedrich Nietzsche, Graves va necessitar reiniciar la cultura occidental. I això ho va poder fer perquè Mallorca li ho permetia. Deia va ser fonamental en el creixement de l'obra del gran poeta amorós del segle XX. Els títols de poemes com *La platja* i *Sota les oliveres* són només petits indicadors. Quantes vegades Catalunya no ha influït decisivament en les carreres de grans artistes de fora? Però massa fàcilment Catalunya renuncia a aquest patrimoni internacional i universal i, per això, per citar només dos exemples, no disposem de traduccions dels decisius escrits mallorquins de Gertude Stein ni dels barcelonins de Pinkhas Sadé.

EN AQUEST SENTIT, aquest llibre de Graves es pot considerar un acte de desgreuge. L'obra de Graves va ensopar amb molts problemes de recepció, que van de les exigències morals de Marià Mament a les acusacions d'assassinat de Carles Riba llançades per Blai Bonet, passant per l'enveja mal dissimulada de Josep M. Llompart i el seu comparsa Vicent Andrés Estellés. Sortosament ara superem tota aquesta barrera d'incomprensió amb un bon "adéu a tot això" en el més pur estil gravesià. I que el llibre sigui publicat precisament a Mallorca és un gest ben significatiu i modèlic de superació de feixugues càrregues o llegats del passat.

I TAMBÉ HEM DE RECORDAR QUE L'EDICIÓ del llibre té un altre element molt significatiu i modèlic: el fet que estigui publicat per una petita editorial de Pollença, a Mallorca. Amb aquest llibre especialment Edicions del Salobre ha fet una aposta radical i contundent a favor de la gran literatura, la literatura que molts i molts lectors volen llegir en lloc de la infinitat de llibres mig cuits que circulen pel mercat inflats per un aparell empresarial i mediàtic. Edicions del Salobre sap que el futur del món de l'edició passa per estar molt més a prop del bon lector i mimar-lo. En això s'anticipa al seu temps i tenen tota la raó del món.

TENIM ROBERT GRAVES. PER SEMPRE. I tothom hi ha sortit guanyant. A veure si ara serem capaços de fer-ne un bon ús.